

נשים על נשים אל נשים

מיכל גוביין, גופי מלאים, הוצאה הקיבוץ המאוחד, 78 עמ'.

חויה זmiriy

טבעה של הספרות שהיא מבקשת לחדש צורנית. משוררות עבריות כמו: יונה וולך, מאיה בז'ראנו, רחל חלפי ואחרות העמידו מודלים שיריים שבietenו עדמת מהאה בשפה ואף מבנים צורניים ותחבירים. ציפי שחזור, בשירתה, יוצרת עדמה של ביקורת, או עוסקת בזהות ובחוויה הנשית ברמה התימטית בלבד. זאת, כאמור, על-ידי שימוש רב מאוד באירוניה.

לעומתה, שירתה של מיכל גוביין מצילהה לתאר מצבים נשיים, ולא רק כאללה, אלא את הווייתו הקיומית של האדם בכלל, בשפה, בסטרוקטוריות תחביריות, ובארגון החוויה האנושית במליה ובשיר.

"אַחֲ, מָה מִתּוֹק הַרְיחַ הָעֵמֶק שֶׁל הַדָּם, מָה עֵמֶק, תָּאַנִּי, גּוֹאָה, הַרְיחַ הַמְשֻׁכֵּר שֶׁל הַדָּם. בַּמְפַשּׁוּת פְּשׂוּקוֹת מַעַל הַר הַצּוֹפִים, מַה פִּסְגָּה לְמוֹרָה. דָם שֶׁלְיהָ חַכְלִילִי מַכְתִּים אֶת הַסְּדִינִים, מַרְבִּץ

אקווטיים למורות העוני השורר בה. ההודים מאמינים באלים רבים, ידידותיים על פי רוב, כמו כן בגלגול נשמות. על כן חי אדים אינם מסתירים מעשהם עם מותם. משום כך נוצרים אוֹרֶך רוח, צניעות וקבלת הדין. אל מול תרבות זו נתפסת החברה המערבית כמתערבת בצורה ברוטלית בטבע, משבשת אותו, אונסתו אותו ומארגנת בו מבנים מלאכותיים מתוך חפיפות אסתטיות מטולפת. זהה תרבות הנגעה בהיבריס ובאלימות.

אל תוך חוויות המשע מתזוגת ההוויה היהודית בחוויה פרטית וקולקטיבית גם יחד, המумידה את האדם מול אל ממיר וושופט. ההווי הפלחני מחייב את היהודי לחת את הדין מתוך אימה, פחד ורגשי אשמה תמידים על כל מעשיו בעולם הזה. מתוך תחושה עמוקה של חטא ובכיו נוצר גורל היהודי, שונה מזו של העמים האחרים.

בנוסף לזרימה המהוירה של המלים, כמחקים את המיציאות המתהווות כתהילך דינמי בזמן ובמרחב, מתייחסת המשוררת אל השתיקה המגבשת את החוויה האישית אותה אי אפשר לתרגם למילים, למבעה כלשהו. בשיר "מחשובות ליליות על פאול צלאן" היא פותחת: "בתוך (ה) עין" ומסימנת "נביי" בשונה ה(ע) אין/ נשתקן" (עמ' 64-65). הייש נוצר בשיד והאין נוצר בשתייה. השתיקה עשויה להפוך למלה וכאשר מסתימית הכתיבה מתגבשת מחדש. זה מצב המוביל את האדם אל עצמו. הקיוםו האנושית נתפסת כישות פעולה.

השיר שעיל שמו נקרא הפרק "באחד לספירה" הוא שיר שניין לאותו בשיר מהאה נשי מובקה. הדוברת, בكونוטציה ל"שיר השירים" יוצאת עם אהובה "מכועד יום" לראות בשדות התינוקות: "אני שלך אבל אני לא גרה כאן, אלא, בתוך העץ". (שם, עמ' 76) לפי תפיסה מיתולוגית מייצגת העץ את האגו הקמאי של האדם, דבר הבא לידי ביטוי בmittosim בעלי היקף אוניברסלי. לעצם מהות הגנתית. הגיבורה הננתונה בצרפת נכנסת אל תוך חלל הגוף ומוצאת בו הגנה וחסות. למרות העובדה שהאה יוכלה להתחמס מנייה לגבר, אין היא רואה בו מקור להגנה. יתר על כן, הכלבים המחוירים את הcabsha הסורורית חוזרת אל העדר מסמלים גברים אלימים שאינם יוכלים לסייע חריגות נשית מכל סוג שהוא. איקروس שניסה ל הגיע אל השם ונשוף בה, אף הוא באנגלניה לדמות החרינה, יורד ממשמים, תקתו הרשמי בשעונו ממחיש את המות האנושי ואת קץ החוויה המתווארת בשיר. נד עבר דרכו עקי הזוג בשדות, ושוב אומרת האהה לגבר "אני שלך אבל לא גרה כאן" (שם, עמ' 76) בזעם האור — השם, שאפשרה קודם.

התאחדות מינית ניצבת כתעת ביןיהם כסימן לנפרדות. שירתה של מיכל גוביין היא שירה המקשרת את האשה אל הטבע ואל הרגש, ומוכיחה בעיל את יכולתה האינטלקטואלית והאנטואטיבית גם יחד. זהה שירה מרתתקת, והיא רואה לעין נסף, עמוק יותר, ולא רק בקונקטסט שבו נדונה לעיל. מרילין פרנץ' מעלת את השאלה: האם גברים יכולים לקודם

בניחוח מר את רך השתפלות המורדות מתחת" (דמ, עמ' 49). בתארה לידה, היא עוקבת אחר המציגות בהתחווה, אחר הטבע בהיבאו תדי. התרחשות המשמשת שעיניה דם, השליה על הסדינים, מתזוגת אל תוך הערב השוקע ממערב להר הצופים. המקום מעביר את כל רטט ההיסטוריה אל תוך החוויה הפרטית. כתיבהה היא אנטיאטיבית, אROUTית מאוד, דחוסה וקורלטיבית לאנטנסיביות של האירוע הנרשם כציור ההולם ונركם אל תוך התודעה, וממנה אל הדף בשלל צבעים וריחות כמרקם אמוני. התאננה הפוקעת מטונימיות ביותר לאשה. אין היא מהססת לכתוב את המזכבים האיטימיים ביותר לאשה. אין, בוקעים קולות אנחה וגניחה ונרשימים על הניר בשעתםuge מיini. התופים הבוקעים מן המקדשים בהודו, עשן קטורת ופרחים טרופיים, שפטניים, כבדי ריח, כאנלוגיה ל"יום הנקי", מעוררים את התשוקה המינית והופכים את ההתאחדות הפיזית של הגבר והאשה לאקט פולחני ממש.

שירות הציורים, כסמל נשי מובהק המתקשר אל האנטואציה הנשית ואל חיפוש העצמי מתוך התת מודע, מצוחחת באוזנה כבודאות את המיציאות, כיצירתה אותה, שהכל נעשה בדברה. ממשוגעת בשעה שהיא נפרדת מהוב. היא מלווה במבטה את פנסיה המכונית של גבר העוזב את ביתה. כתמים של יאללה משמשים ברגע חשיבה אנטיאטיביסטי אינטלקטואלי בו זמנית. חווית הפרידה מעלה את המטאפורה של האבק, הרוחות בשירים, כמויצגת את חי האדם המתאחדים בין לידי ומות, ראשית ואחרית, ואת היהות האיריעים שבחייו ברי חלוף. השיר, "גופי מלים", אחד היפים שבקובץ, מציג את המשוררת כבודאות את המיציאות, כיצירתה אותה, שהכל נעשה בדברה. אל נוכח התפיסה של אל זכר שברא את העולם במעשה בראשית כיישות קיימת, נוכח, מעלה הדוברות אלטרנטיביה נשית מעשה בריאה אנושי. בمعنى טקס השבעה מגי. באמצעות המלים כגופים דומים, היא יוצרת עלום סובייקטיבי המתיחס אל התודעה האנושית. הזמן הגיאומטרי, המופשט, נhapus בזמן פרטיו. כל אוצר הזיכרונות זורם אל ההוויה, הופך לזמן הוויה של הנפש ומציף אותה. הזמן האנושי, המשכיות היזירון, מתבטאים בשפה ובונים את הזחות והאני האישיים. הכתיבה האמנותית מהוירה ועוקבת אחר ציביונה הרוות, הפרגמנטרי של המיציאות, כמתביעה את רשותה בהכרה.

התודעה האנושית מאפשרת את קייזורם של מרחקים גיאוגרפיים. המכונית והמטוס כסמלים פאיליים המוחסמים לגבר, משמשים כעת את האשה במשמעותה בעולם כיכולת פעולה. המטוס משמש כרhom ממנה נולדת האשה. הוא סמל מרכז ישיר הפותח את הפרק "רשמי מסע בהודו". העמדה אנגלוגית ניגודית של פרק זה אל מול הפרק שבו אחוריו "תמונה אַרְפָּאִות" יוצאת ביקורת נוקבת על החברה המערבית שההיסטוריה שלה עוקבה מדם.

שני שירים מרכזיים בכל אחד מן הפרקים, השונים זה מזה מבנייה ותחבירית, מדגימים את ההבדל המהותי והמשמעותי בין שתי התרבותות. התרבות היהודית נתפסת כתרבות סוגסטיבית, זורמת והרמנונית עם הטבע. היא בשומה וקסומה בשלל נופים

ספרות שהרגש שולט בה ? ספרות המתיחסת לחוויות אינטימיות של נשים, לאברי המין, לדם, לשדים, לחלב, ומתקדמת אך ורק בנשים. ספרות שהחוויות המתוארות בה עלולות להיראות כאיזוטריות, לא מובנות ? הספרות הנכתבת ע"י נשים השובבה בראש ובראשונה לנשים עצמן, ואולם לא רק להן, אלא לחברה כולה והגברים בכללה. הספרים שנסקרו כאן מצביעים על כך שעיל האשה לכתוב על עצמה. עלייה לכתוב על נשים כחלק מביתוי עצמה, ויצירתיות, הגשמה ופעולה אישיים, מתווך עמדת של אהוה והבנה לחייהן של עצמה ורעותיה בכלל בכלל התרבותיות.